

ויגש

גליון מס' 438
ז' טבת תשפ"ג

רב קטן

הרב אפרים שרבני שליט"א

העניין טעון גניזה • נא לא לקרוא בשעת התפילה

ישב להסביר לנו את הדרך.

אני בטוח שמרוב פחד אתם תפלילו אותי, ולכן באתי היום בכדי להגיד לכם אהוביי שאתם חייבים להשתנות, כי אין ברצוני לילך באש של גיהנום."

החפץ חיים פחד שלא יגידו לו "למה לא עשית מספיק, הרי יכולת לעשות", "זה היה בידיים שלך, אז למה לא אמרת משהו". גם אנחנו אחים יקרים, הרבה פעמים יכולנו לומר משהו, יכולנו להשחיל מילה, "תבוא פעם אחת לשיעור, אני אבוא לקחת אותך", "בכבוד, תברך שהכל, אשריך!", זה לא קשה וזו זכות גדולה, עם אחיך, עם אחותך, העובד שלך, השותף והחברים שלך.

זו חובתנו בתור יהודים.

בספר איוב, מספרת התורה על אותו איש שהיה צדיק וירא שמים, אך כשבאו עליו מכאובים קשים הוא נפל מצדקותו. מיד הלכו שלושת חבריו הטובים לנחמו ולחזק את רוחו. אמר להם איוב "וְאֶף אֶמְנָם שְׂגִיטִי אֶתִּי תִּלְיִן קְשׁוּגָתִי" - אם אני עושה עבירות למה זה עניינכם, אני לא התערבתי לכם בעניינים שלכם, אז בבקשה אל תתערבו לי בעניינים שלי.

השיבו לו חבריו "כִּי לִסְיָף עַל-חַטָּאתוֹ פָּשַׁע בְּיָנֵינוּ יִסְפֹּק" - אם היינו חלילה גוים אתה צודק, אין לנו מה להתערב. אבל אנחנו יהודים, ואצלנו אם אחד חוטא גם השני סובל. משל לאדם הנמצא בספינה והיה קודח בחדרו. אמרו לו בעלי הספינה "מה מעשיך?" אמר להם "אין זה עניינכם יתחתי אני קודח" - כל אחד יעשה מה שהוא רוצה בחדר שלו. אמרו לו "אם אתה קודח תחתיך אתה מטביע את כל הספינה כולה".

אי אפשר לדאוג רק לעצמנו ולילדים שלנו ולצפות שהכל יהיה בסדר. יש עוד אנשים. וכשם שאתה רוצה את הילדים שלך שילכו בדרך הנכונה, כך הקב"ה רוצה לראות יום אחד את אותם אנשים בדרך הנכונה. ויכול מאוד להיות, שאם תדאג לילדים שלו שילכו בדרך, הוא גם יעזור שהילדים שלך ילכו בדרך.

לעולם לא תוכל לדעת מה יכול לקרות מהדברים 'הקטנים' שלך, ועד להיכן זה יכול להגיע. רוב האנשים בעולם שהכרתי שחזרו בתשובה או שעשו תפנית בחיים, סיפרו שזה התחיל ממשפט אחד מחזק שמישהו אמר להם באיזה אירוע או סתם בישיבת חברים, שם הכל התחיל. אני לפעמים חושב לעצמי אם אותו אדם שזרק את המשפט היה יודע מה המשפט שלו פעל, שהצליח להחזיר ליהודי את הנשמה, הוא לעולם לא היה מפסיק לחייך.

פעם סיפרו על מרן רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל, שבאחת מנסיעותיו לחו"ל לחזק את אחינו בית המשך שיחת הרב בעמ' 3

כתב הרמב"ם (הלכות דעות פ"ו ה"ז): "וידבר אל חברו בנחת ובלשון רכה ויודיעו שאינו אומר לו אלא לטובתו להביאו לחיי עולם הבא" - אחת מן המצוות בתורה, שאולי איננו מודעים לה כל כך, היא מצות הוכח תוכיח את עמיתך, בה כולנו מצויים לקרב יהודים לחזור למקורות, ולחזק יהודים שנפלו ברוחם או שנחלשו בעשיית המצוות.

וכשם שיש מצווה להניח תפילין בבוקר ולברך ברכת המזון, כך יש מצווה להפיח רוח טהרה ביהודים.

כל אחד לפי הכוחות שלו והסביבה שלו. רב קהילה בקהילה שלו, אבא על הילדים שלו, ועובד במקום העבודה שלו. כל אדם בממוצע רואה בכל יום עשרות פרצופים שונים, פרצופים שיכול להיות שבחיי היום-יום שלהם אין דמות רבנית שיכולה לחדור להם ללב, אבל יש אותך, ולא סתם מן השמים הניחו אותך שם, אלא בכדי שתדבר, שתגיד משהו, בכדי שתאיר שם את החושך, תזכור שאתה עכשיו כמו רב קטן, ויכול מאוד להיות שאתה הקשר היחידי שלהם עם הבורא יתברך.

זה יכול להיות 'בברכת שהכל' שזיכית אותו, זה יכול להיות בתפילין, וזה יכול להיות בשיחת חיזוק ליהודי שבור.

ולא רק לרחוקים, אני מדבר גם על שומרי תורה ומצוות, יש הרבה מאוד שבתוך הלב יש להם שממה רוחנית והנשמה שלהם זועקת לעזרה, הם צריכים מישהו שיושיט להם יד לעזרה ויחלץ אותם מהמקום שהם נפלו אליו.

פעם קראתי על החפץ חיים זצוק"ל, שכשהגיע לעיר 'לידאי' הסמוכה לעיר מגוריו, יצאו כל בני העיירה בקהל עם ועדה לקבל פני הצדיק.

אמר להם החפץ חיים "אני רוצה לספר לכם סיפור. הגוף והנשמה הם חברים טובים החיים יחדיו בשותפות נפלאה, ובמשך שבעים שנה אינם עוזבים אחד את השני. לאחר שבעים שנה כשמביאים אותם לפני בית הדין הגדול למשפט, כל אחד מטיל את האשמה על השני. הגוף טוען כי הנשמה אשמה, שהרי בלא הנשמה הרי הוא מוטל ללא רוח חיים ואינו יכול לעשות עברות, ומאידך הנשמה טוענת כי הגוף אשם, שהרי אינה אלא רוח ובלעדי הגוף אין לה שום אמצעי לפעול בו עבירה".

אמר להם החפץ חיים "אתם רואים, אף על פי ששניהם היו חברים ואוהבים גדולים, אין אחד מהם מסכים להיענש בשביל השני. לכן דעו לכם תושבי לידא, למרות שאני יודע כמה אתם אוהבים אותי וכמה אני אוהב אתכם, אני גם יודע שבעולם הבא כשישאל אתכם הקב"ה למה עשיתם כך וכך, אתם מיד תשכחו את האהבה שהייתה בינינו ותטענו שאתם לא אשמים, שהרי החפץ חיים היה גר לידנו, ומעולם לא אמר לנו מילה או

הכניסה חופשית

בית הכנסת המרכזי "אבני החושן" רח' אבני החושן 51 י"ב בטבת (1/5 למנינים) בשעה 20:30

הרב אפרים שרבני שליט"א למעלה אדומים

זמני השבת ירושלים הדלקת נרות לנדהים 40 דק' 16:10 16:30 יציאת השבת יציאת השבת (ר"ת) 17:54 17:22

להזמנת הרב לשיעורים ברחבי הארץ אור קלימי: 054-6284225

'דירה משלנו' האם בכל מחיר?

הנושאים הרגישים והטעונים ברבים מן הבתים, הוא עניין המשפחה – שלו או שלה. לא מעט פעמים עולים בבית המילים: 'המשפחה שלך...!', 'האחים שלך...!', 'אמא שלך...!', 'ההמצאות מורה, שעניין זה הוא גורם משפיע, ופעמים אף מכריע בחיי הזוגיות! (ללא הגזמה) ונושא זה רגיש פי כמה כאשר גרים אצלם. הקרבה המרובה עושה את שלה ואז מתחילים לצוץ בעיות. (2) **התערבות ההורים**: העולם אומרים: 'בעל המאה הוא בעל הדעה', ההורים שתומכים כלכלית (במגורים ובפעמים אף בממוך) מרשים לעצמם להתערב וכשהם מתחילים להתערב זהו פתח לבעיות רבות. (3) **מונע לבניית הקשר**: כל זוג בתחילת דרכו חייב לחיות בתוך מציאות בה יוכל להתחיל לבנות את הקשר, השנים הראשונות (בפרט השנה הראשונה) מאד קריטיות לבניית הבית וזוג שגרים אצל ההורים, בהחלט לא זו המציאות האידיאלית למטרה זו. לזוג אין את הפרטיות, תמיד נמצאים איתם אנשים אחרים בבית [משפחה שגרים יחד איתם, או אורחים ומשפחה שבאים מבחוץ], אין את השיחות בערב, אין את הארוחות המשותפות של בני הזוג לבד ועוד... העולם אומרים, אין הזדמנות שניה לרושם ראשוני, ושמעתי מאדם חכם: "לשנה ראשונה אין הזדמנות שניה". (4) **עצמאות: כמו כן**, אין לזוג את העצמאות שצריכים לה כל זוג צעיר, ניהול כלכלי נכון, חלוקת תפקידים, קבלת החלטות וכו'. ועוד הארכנו בעבר ב'פתרון זה', וכך אמר לי פעם מישהו באלו המילים: 'הייתי גר שלוש שנים אצל ההורים, חסכתי כסף עד שרכשתי דירה משלי, אבל היום אני מוכן לוותר על הדירה ולחיות כל החיים בשכירות, להחזיר את הגלגל אחורה, לגור עם אשתי בבית משלי...'. **ואע"פ שיש יתרונות, יש לשקול את הדברים עם דעת תורה.**

מה התועלת בבית משלכם אם לא תהנו ממנו?

התחייבויות מעבר ליכולת: ישנם שמוכנים לקחת על עצמם הלוואות והתחייבויות גדולות מעבר ליכולותיהם, נכנסים ללחצים נפשיים ולחוצים מאין יבוא עזרם בתשלום המשכנתא השמן, חיים בצמצום גדול מאד וכו'... ומה שגורם להם במשך שנים לשעבד גופם ונפשם לעבודה, לעבוד שעות נוספות או לעבוד עבודה נוספת, וכל זה בשביל כמה קירות, שהם בקושי רואים אותם ונהנים מהם. מאבדים רוחניות, מאבדים קשר אמיתי עם האשה, מאבדים חינוך ילדים...

האם מי שיש לו בית הוא אדם מאושר?

לא פעם דיברתי עם אנשים בנושא הזה, שאלתי, אתה חושב באמת שבית יכול להביא לאדם אושר ושמחה? דירה נאה מרחיבה דעתו של אדם, ולרבים מהאנשים, דירה מקנה נחת רוח מסוים, אך האם שמחה ואושר? המציאות מעידה כאלף עדים, אנשים חיכו כל כך שיהיה להם דירה משלהם, הם היו בטוחים שזה יביא הרבה טוב בחיים, הרבה אושר ונחת, אבל האבנים האלה לא עמדו בציפיות, כי כמו כל דבר חומרי ההרגל ישחק אותם הרבה יותר מהר ממה שאתם חושבים, וכמו שרואים בחוץ שהרבה יש להם בתים משלהם והאושר מהם והלאה, וגם אותם שמאושרים, בטוח שזה לא בגלל הבית. והדבר היחיד שאינו נשחק זה סיפוק רוחני, וקרבה אמיתית לה' ולתורתו, ואמרנו כבר, ונחזור על הדברים שוב ושוב, אנחנו חייבים להבין ולהכניס להבנתו את דברי **הרמח"ל ב'מסילת ישרים'** (פ"ט): "כי כל מה שזוכה האדם ליכנס יותר לפניו בחדרי ידיעת גדולתו יתברך יותר תגדל בו השמחה, יהיה ליבו שש בקרבו...". שהמלך יכניס אתכם לתוך החדרים שלו, שתרגישו קרובים, ביום הזה אתם תהיו שמחים באמת, לכן אם אנחנו רוצים לרדוף אחר שמחה - נרדוף אחרי ה'. עלינו להתייחס לבית רק בתור עוד כלי עזר שיכול להוסיף לנו ביישוב הדעת.

נסכים: העולה מן האמור, שקניית בית הוא דבר חשוב מאד והוא כלי עזר חשוב מאד לחיי הזוג. אך חייב שהדברים יעשו ע"פ שיקול דעת נכון, כי לא כל מחיר שווה, ולכן חייבים הזוג לעשות דעת תורה, הן בעניין מגורים אצל ההורים, הן בעניין ההתחייבויות, הן בשיקולים אחרים. **הערה חשובה**: חשוב לי לבקש ולהסב את תשומת הלב, שלאחר הדברים האלה לא יבואו חלילה לדבר בענייני מסחר האסורים בשבת, שלא תבוא תקלה על ידינו חלילה. שבת שלום ומבורך! שמעון שורתי.

שאלה: שלום וברכה, לאחרונה הרבה אנשים מדברים אתנו על רכישת דירה משלנו, "מה, אתם לא רוצים בית משלכם?" שואלים אותנו. "לא חבל על שכירות שאתם משלמים כל חודש... לא עדיף לשלם על נכס משלכם, שתוכלו להעביר אותו אח"כ לילדיכם?!" – אנחנו יודעים שיש הרבה בדבריהם, השאלה עד כמה חשוב לזוג לקנות דירה משלהם? ואילו שיקולים צריך לקחת בחשבון?

אחד הנושאים המדוברים כיום אצל כל זוג קודם החתונה ולאחר החתונה הוא הצורך בדירה משלהם. ואכן, אין שום ספק שהוא דבר חשוב מאד, ועל כל זוג להשתדל מאד בדבר שיהיה להם את הפינה החמה שתהיה שייכת להם. **וכבר הוזכר ברמב"ם** (דעות ה, יא) החשיבות, שבזמן שמקים את ביתו, להיות מסודר בפרנסתו: "דרך בעלי דעה שיקבע לו אדם מלאכה המפרנסת אותו ותחילה, ואחר כך יקנה בית דירה, ואחר כך ישא אשה...". – הרמב"ם נקט בלשון 'דרך בעלי דעה', להוציא מאותם שנישאים בלי לחשוב כלל על העתיד שלהם, מבזבזים ומפזרים ממונם (וממון הוריהם) ללא הפסקה וללא מחשבה, הראשון בסולם העדיפויות שלהם, הוא אולם אירועים מפואר, שמלת כלה, תמונות ומגנטים, והכל מעלה מהיכולות שלהם ושל הוריהם. ראיתי בעיני לא פעם, זוגות שדאגו כל הזמן מה יגידו, הם רצו לעשות אירוע שלא ישכח וישכולם ידברו על האירוע שלהם, ואכן חגגו אירוע מפואר בסכומי עתק, לאחר כמה שעות האירוע עבר, הם נשארו עם החובות, עם הלחצים, והתחילו את חייהם ברגל שמאל. ואם לא די בזה, אכן האנשים דיברו, מטרתם הושגה, אך בהחלט לא דיברו טוב וכבר מצאו על מה להעיר ולהתלונן. ולאחר מכן (מאותה סיבה של מה יגידו) הולכים וקונים רכב יקר ומפואר בהלוואה וכן על זה הדרך. אלא הרמב"ם פונה לאנשים שהתבגרו בשכלם ויודעים שלהקים בית זו אחריות גדולה, ופעמים עדיף לעשות ויתורים מסוימים כדי להרוויח בעתיד.

השאלה היא, כלי עזר - או מטרת החיים?

אך עם כל החשיבות שבדבר, שמנו לב לטעות נפוצה בקרב רבים, עד שהדברים הביאו אותם לתפיסת חיים מוטעית, אנשים הפכו דבר זה 'למטרת החיים', מחוסר דעת או התבוננות, בטוחים הם שביום שיזכו לבית משלהם, יגמרו כל בעיותיהם, שלפי המשפטים השגורים בפייהם ניכר שהם בטוחים שזה הדבר שוודאי יביא להם את האושר והשמחה בחיים, גם אם לא אומרים זאת בפה מלא, דרך חייהם משקפת זאת בבירור, ומשכך מוכנים לשלם על אותה מטרה מחירים כבדים מידי, ולכן בע"ה נראה כמה נקודות למחשבה בעניין זה...

מגורים אצל ההורים: אחד ה'פתרונות' שמצאו לעצמם הזוגות הצעירים בדורנו כדי לחסוך, שלאחר החתונה עוברים הזוג הצעיר להורים (שלו או שלה), ולמען האמת, הפתרון נראה כל כך קל ונוח, ההורים תומכים כלכלית, לא צריך לשלם שכר דירה, ואם יש ילד, או ילדה כבר לזוג הצעיר, אז יש גם 'בייבי-סיטר', באמת פיתוי גדול! אך האם באמת זה כך? אכן, נמנה כמה סיבות שצריך לקחת בחשבון:

1) המשפחה נושא רגיש: כמו שרבים מן הנושאים כבר יודעים, אחד

בבית"ן משכן משה רח' האנפה 2 גילה

~ כיבוד קל בצאת הצום ~

16:15

תפילת מנחה
וערבית סמוך

15:30

הרב אליהו חיים פנחסי שלי"ם א
מח"ס הכשרות למעשה

15:00

הרב עידן פרוקו שלי"ם א
מרבני השכונה

עזרת
נשים
פתוחה!

חצי יום
של תורה

צום עשרה בטבת

יום שלישי • 11 בטבת • (3.1 למנינים)

לפרטים וסיוע ביום זה: יעקב בן ישי 4119309-050

לעלי נשמת: שושנה פלורנס שולמית בת רוזה, משה בן שמחה לרפואת: משה בן רחל להצלחת: אליהו בן יפה

באר החסידות

אצרות מעולמ חסידות

לכל נפש כמו שכתוב: "כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא", ועל כן יש להעביר לדורות הבאים את בחינתו, בחינת "בעל תשובה", כדי שגם למי שנפל ונתלכך בכל מיני חטאים ופגמים תהיה תקנה, ויוכל להתקרב שוב לבורא על ידי עשיית תשובה שלמה מעומק הלב. (אמרי נועם).

הילולת ר' נתן מברסלב

סמוך לפרשתנו חל מועד הילולתו של ר' נתן מברסלב יי בטבת תלמידו המובהק וממשיך דרכו של ר' נחמן מברסלב, ולפי המבואר עד כה על הענין הפנימי שבפגישת יהודה ויוסף מובנת היטב השייכות בין פרשת ויגש לבין הילולתו של ר' נתן, כי באמת לפני שבאו לעולם ר' נחמן ור' נתן שימשה בעולם בעיקר בחינת יוסף, בחינת "צדיק גמור", ואילו למי שלא הצליח להגיע לדרגה זו והיה נופל בעוונות, כמעט ולא מצאו תקנה.

אולם מעת שבאו לעולם שתי קדושים אלו, הם גילו לכל אחד ואחד מישראל באשר הוא, שגם אם נפל ונתלכך בעוונות פעמים רבות, אסור לו להתייאש מכך בשום אופן כלל וכלל, כי גם משפל המדרגה שאין למטה ממנה תמיד ניתן לשוב ולעלות ולהתקרב לה' יתברך, ובלבד שיהיה דבוק בצדיק אמת, והוא בכוחו הגדול יוכל להמציא לנפשו החולה תיקונים נוראים, ולהעלותו למדרגת "בעל תשובה" אמיתי.

זכות ר' נתן שכתב את כל דברי רבו, יכולים אנו להנות מתורותיו הנוראות של ר' נחמן בספרו ליקוטי מוהר"ן, כפי שאמר ר' נחמן באותה העת שהתקרב אליו ר' נתן: "ברוך ה' שהזמין לי רך בשנים אחד (אברך צעיר) שאפילו דיבור אחד מדיבורי לא יהיה נאבד עודי".

ובנוסף חיבר ר' נתן "ליקוטי הלכות" בו מבאר בדרך החסידות את כל ההלכות בשלחן ערוך. ושמעתיה עדות נאמנה שמעולם לא ירדו "ליקוטי הלכות" מעל שולחנו של החפץ חיים, ובכל פעם שבא לפסוק הלכה בספרו "משנה ברורה", היה מעיין בדברי ר' נתן באותו עניין.

ועוד חיבר "ליקוטי תפילות", המכיל אלפי תפילות נוראות ונשגבות על כל ענין שעשוי להיות נצרך למי מישראל עד סוף כל הדורות. ומעתה לא יכול לטעון שום אדם בעולם שהוא לא יודע כיצד להתפלל להקב"ה, שב"ליקוטי תפילות" יש תפילות על כל ענין שבעולם. (אמרי נועם).

צדיק גמור ובעל תשובה

הפגישה

הראשונה שהיתה בין יהודה ליוסף, עליה מסופר בתחילת פרשתנו, היתה כעס גדול, כמובא במדרש על הפסוק "כי הנה המלכים נועדו עברו יחדו", "כי הנה המלכים" - זה יהודה ויוסף, "עברו יחדו" - זה נתמלא עברה על זה וזה נתמלא עברה על זה...

לעומת זאת הפגישה השנייה שהיתה ביניהם, כאשר שלח יעקב את יהודה ליוסף, היתה באהבה וחיבה, כמובא במדרש: "יהודה ויוסף זה ארי זה שור, אתמול מתנחנץ זה עם זה ועכשיו הוא (יעקב) משלחו (את יהודה) אצלו (ליוסף).

ונראה לבאר: בלשון הכתובים מצינו שנאמרה לשון ירידה הן ביהודה והן ביוסף, לגבי יהודה נאמר: "ויקהי פעת ההוא ויגד יהודה מאת אחיו". ולגבי יוסף נאמר: "ויוסף הורד מצרֵימה ויקנהו פוטיפֵר". והצד השווה שבירידה של יהודה ויוסף הוא שבשניהם משכה הירידה נסיון גדול ועצום בענין שמירת הקדושה. לפני יהודה בא הנסיון של תמר כלתו, ולפני יוסף בא הנסיון של אשת פוטיפֵר.

אלא שיוסף עמד בנסיון שבא לפניו בעוז וגבורה, ועל כן הוא מסמל את בחינת ה"צדיק גמור" שלא חטא מימיו, ולכן נאמר בו, "ויוסף הורד מצרֵימה", כלומר הורד בעל כורחו שלא ברצונו, כיון שמצד היותו בבחינת "צדיק גמור" לא היה שייך כלל שירד ויתקרב לנסיון מצד עצמו שהרי הוא בורח מכך, אלא שהוא הורד לנסיון זה בעל כורחו. ולכן בסופו של דבר הוא גם עמד בנסיון, כיון שמצד רצונו האישי לא היה שותף לכך כלל.

לעומת זאת, ביהודה נאמר: "ויגד יהודה", כלומר ברצונו ירד לנסיון, ובסופו של דבר גם לא עמד בנסיון אלא נכשל. אך לאחר מכן יהודה עשה על כך תשובה אמיתית בכל ליבו ותיקן זאת בשלימות, ועל כן הוא מסמל את בחינת ה"בעל תשובה", שאומנם נכשל בעבירה אך שב אל ה' בכל ליבו. ונרמז הדבר בשמו "יהודה" שהוא מלשון "יודי" על עבירה, שהוא מעיקרי התשובה. ומתחלה כשנפגשו יהודה ויוסף היה כעס ביניהם כנ"ל משום שנחלקו ביניהם איזו בחינה ראוי ונכון למסור לדורות הבאים:

יוסף סבר שראוי להעביר לדורות הבאים את בחינתו, בחינת "צדיק גמור", וללמדם עד כמה יש לברוח מן עבירה, ומה גודל הפגם שגורמת העבירה בשמים, עד שכמעט אין תקנה לכך. אולם יהודה סבר שהגם שבדאי אין טוב יותר מאשר לא לחטוא לעולם, אולם דרגה זו אינה שווה

והכל כמובן בנחת ובסבר פנים יפות, מי שלא יודע לעשות את זה פטור מלדבר, העיקר שלא יקלקל, וכמו שכתב ר' חיים מוולוז'ין. וכבר אמר הבעל שם טוב על הפסוק "מוסר ה', פני אל תמאס" - אם אתה נותן למישהו מוסר זה בתנאי שלא תגרום לו למאוס בדת.

מסופר, שבאחד מערבי השבת לאחר הדלקת נרות, פסע רבי אריה לוי בניחותא בדרכו לבית הכנסת. ניגש אליו יהודי כשבפיו סיגריה דולקת ושאלו "אולי יודע אתה יודע היכן מצוי מלון פלוגני?". היסס ר' אריה, מחד גיסא הכיצד יהלך בשווקיה של ירושלים כשלצידו יהודי המעשן בפרהסייה בליל שבת, אך מאידך גיסא הרי יהודי זה תייר בירושלים ואינו יודע את הדרך.

החליט ר' אריה ללכת עמו כברת דרך ולהביאו לפתח מלונו. הלכו שניהם יחדיו זה לצד זה, ור' אריה לא מעיר לו בדבר עישון הסיגריה אלא שואל הוא לשלומו ולהרגשתו, ומדגיש בפניו כי מקווה הוא שיהנה מביקורו בעיר הקודש ירושלים.

האורח שהלך עם הרב הרגיש אי נעימות וכשהגיע למלונו מיד השליך האיש את הסיגריה, פנה לר' אריה בהתרגשות ואמר: "רבי איני דתי, אדם עקשן אני ומעודי לא נכנעתי לאדם, אולם אתה שברת אותי, בגלל אנשים כמוך אני מקבל על עצמי לא לעשן בשבת קודש". **שבת שלום עם ישראל! אפרים שרבני.**

המשך שיחת הרב « ישראל, כשנכנס לבית הכנסת, ישבה אשה בפתח האולם. הגבאים מחוסר נעימות אמרו לה שעזרת הנשים היא למעלה, אך כששמע זאת הרב אמר לגבאים "תניחו לה". הרב נכנס לבית הכנסת, שם היה בחור ישיבה צעיר שדורש לרבים. כשראה הבחור את הרב הוא הפסיק את הדרשה, אך הרב אמר לו "תמשיך, אני נהנה ממך". לאחר שסיים, שיבח אותו הרב ואמר, שהרבה זמן לא שמע דברי תורה כאלו יפים.

לאחר הדרשה כשעבר הרב חזרה דרך המסדרון, אמרה אותה אישה לרב "הילד שדרש זה הבן שלי". הרב שמח מאוד ובירך אותה במטר של ברכות.

המשיכה האישה ואמרה "אבל הוא גם הבן של הרב". הרב לא הבין לכוונתה. "הרב היה כאן לפני עשר שנים, ובעלי היה בשיעור. הרב שאל אותו איפה הילד לומד, והוא ענה לרב שהילד בחינוך שרחוק מתורה ומצוות. הרב שאל "למה?". "אשתי לא מסכימה" הוא אמר.

אתה שאלת אותו "אתה מסכים שאני אבוא לדבר איתך?". הוא נענע בראש לאות הסכמה. הגעת אלינו לבית ובמשך שעה וחצי שכנעת אותי לשים את הילד בתלמוד תורה. לא יכולתי לסרב לך, והכנסנו אותו לתלמוד תורה. היום אני מודה על כל רגע בחיים האלה כשאני רואה את הילד הזה. 'הכל שלך'. כמה מרגש!

הכניס מאכלים ומשקים לפיו בלא ברכה

שולחן ערוך סימן קעב

יפלטנו ויברך עליו ולא יברך בפה מלא כיון שאין לברך שיש מאכל בתוך פיו משום שנאמר 'ימלא פי תהלתך', שהפה יהיה מלא רק בתהילה (הברכה) ולא בדבר אחר.

ואם הוא דבר שנמאס אם יפלטנו: יסלקו לצד אחד בפיו, ויברך.

ואם הוא מאכל שאינו נמאס ע"י שיפלטנו אך נמצא בפני אנשים ויש מיאוס להוציא מהפה ולהכניס יסלקו לצדי פיו ויברך [הגרש"ז אוירבך].

ואם פיו מלא באוכל באופן שאין יכול לסלקו לצד ולברך כהוגן, ואם יברך כשהמאכל בפה יצא הברכה בגמגום ובהברות לא ברורות, צריך לפלוט ולהוציא מהפה ולברך [פסק"ת אות ד].

שאלה: האם מותר לברך שמאכל בפיו האם צריך להקפיד גם על פירורים שנשארו?

האם צריך להקפיד גם ברוך?

על פי המבואר למדנו שאין לברך בשעה שיש מאכל בפיו משום 'ימלא פי תהלתך'.

וישנם רבים שאינם שמים לב ונכשלים בזה, וכגון שאוכלים מאכל ומשקה ביחד, כגון תהאקפה ועוגה או באירועים מסוימים לוקחים משקה ביד אחת ועוגה ביד שניה וכשנוגסים בעוגה ומיד מברכים קודם ששיימו לבלוע וכאמור צריך לסיים ללעוס היטב ולאחר שבלע יברך. וכן אם אכלו בלי ברכה, מצוי שמיד מוציאים את המאכל נשאר מעט מאכל בפה וכך מברכים, וכאמור עושה שלא כהוגן.

ועוד כתבו הפוסקים שלכתחלה טוב ונכון להסיר את הפירורין מתוך פיו בעת שמברך, כדי שלא יגמגם בברכה. וכן אם יש בפיו ריבוי של רוק, נכון שיבלעו קודם שיברך. אבל מותר לברך כאשר בפיו מונחות השיניים התותבות, ואין בזה כל חשש משום ימלא פי תהלתך. [ילק"י שם]

וכן יש לנשים לזוהר **ולא להחזיק הטבעת בשפתותיהם** בשעה שמסירות הטבעת בעת נטילת ידים ומברכות על הנטילה [פסק"ת (ה)] וכן שלא ילעס מיני מתיקה וכדו' בשעת ברכה.

אבל לעניית אמן ושאר דברים שבקדושה והוא באמצע אכילתו, אין צריך להוציא המאכל מהפה ואפילו אינו נמאס המאכל ע"י הוצאתו [א"א בוטשאטש]. ולפי זה אם הוא באמצע אכילה או שתיה ושמע קדיש וקדושה או ברכה מחברו יכול לענות.

שאלה: הכניס מאכלים או משקים לפיו ושכח לברך - כיצד עליו לנהוג?

בגמרא ברכות (נ:) מבואר שמי שכח והכניס אוכלים משקים לתוך פיו בלי ברכה, יש להבחין בין שלושה אופנים: **א. במאכל שנמאס אם יוציאו מפיו,** שבוה מזיזו לצד הפה ומברך, **ב. במאכל שלא נמאס,** שבוה פולטו וחוזר ומברך עליו. **ג. במשקה,** שבלעו.

ונחלקו הראשונים במשקה, האם יברך עליו לאחר מכן: **לדעת רבנו חננאל** לא יברך עליהם כלל (וביאר משום דנדחו מתורת משקים לכל אדם, לכן אין להקפיד על ברכתו ואינו נקרא נהנה מהעולם הזה בלא ברכה). **לדעת הרא"ש** יבלע ולאחר מכן ויברך (וכיון שנזכר באותו זמן שהם בפיו נחשב קצת כאילו ברך בסמוך לאכילה ממש). **לדעת הראב"ד** אם יש לו משקים נוספים יפלוט ויברך על האחרים (שלא יהנה מהעולם בלי ברכה) ואם אין לו וצריך לאלה יבלעם.

ולהלכה פסק **בשולחן ערוך (קעב) כר"ח** שלא שבוּלע ולא מברך והרמ"א פסק כהרא"ש **שמברך לאחר מכן. ולענין מעשה ראה בסמוך.**

ומאד צריך אדם לזוהר שלא לשכוח מלברך על המאכל ומשקה שמכניס לפיו, וכדכתיב (דברים כו יג) 'ולא שכחתי ודרשינן בספרי לא שכחתי מלברכך, וההמשקה והמאכל נהפכים לו לרפואת לכל מיחושיו [שפתי כהן (מגורי האר"י ז"ל)]

שאלה: הכניס משקה לפיו בלא ברכה כיצד ינהג?

מי שהכניס משקה לתוך פיו ושכח לברך, יבלע אותו, ולא יברך עליהם כלל אלא ברכה אחרונה אם שתה רביעית (ולא יפלוט משום שנמאסים ונפסדים ולסלקם לצד אחר גם כן לא שייך).

ולהלכה נוקטים כדעה ראשונה שהיא דעת השולחן ערוך. **ולמעשה בדרך ההנהגה הראויה לבני ספרד,** הדבר תלוי - **אם אין לו עוד משקים טוב** שיהרהר הברכה בלבו קודם ואפילו לאחר שבלע, **ואם יש לו עוד,** יבלע ולאחר מכן יברך עליהם ויכוין לפתור את מה ששתה בלא ברכה ולא יהרהר כדי שלא ייכנס במחלוקת אם בירך בהרהור יצא ידי חובה ובפרט כאן שהוא במקום אונס ואם בכל זאת הרהר יחזור ויברך.

שאלה: הכניס מאכלים בלא ברכה כיצד ינהג?

כאמור נפסק בשולחן ערוך שאם הכניס דבר מאכל לפיו בלי ברכה, **הדבר תלוי - אם הוא דבר שאינו נמאס אם יפלטנו לחוץ** (כגון סוכריה):

"אין המצוה
נקראת אלא על
שם גומרה"
(סוטה ג)

גם את/ה יכול

להיות חלק
מהאימפריה התורנית הזאת

לפרטים: ר' יעקב בן ישי 050-4119309

הפאר שלפנינו הוקם
על ידי הרבה מאד אנשים,
עם לב שאכפת לו מה' יתברך
יהי רצון שהזכות תגן עליהם
ועל כל בית ישראל
לעולמי עדי!

